

Wa
462

QK. 4, 15.

Wa
462

AVSPICE

DEO. VNICE, SVMMO

PRO

SERENISSIMO, PRINCIPE, AC, DOMINO

DOMINO

CHRISTIANO, FRIDERICO

CAROLO, ALEXANDRO

MARCGRAFIO, BRANDENBVRGI, DVCE, PRVSSIAE

RELIQVA

CLEMENTISSIMO

PRIDIE, IDVS, MAIAS, MDCCCLXXXIII

MYSIS, CVRIANIS, VER. SACRVM, FACIENTIBVS

IN

PATREM, PATRIAE, OPTIMVM

QVOD, MERETVR

PIOS. PIE, CORROGAT

PAVLLVS, DANIEL, LONGOLIVS

DISQVIRENS

REFORMANDINE, HERMVNDVRI, IN, HERMANDVROS

CVRIAE, REGNITIANAE

EX, OFFICINA, HETSCHELIANA

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK
HALLE
(SAALE)

Index explicatorum,

§. I. <i>Manus</i> vnde?	§. VII. Idemne seruatus?
§. II. An <i>Menas</i> ?	§. VIII. An inde <i>Hermunduri</i> ?
§. III. An indigena?	§. VIII. An inde <i>Hermunduri</i> adop-
§. III. Quis in genere?	tandi?
§. V. Quis specie?	§. X. Num <i>Hermunduri</i> sese tue-
§. VI. Vnde <i>Germanus</i> ?	antur?

§. I.

Quantum quidem disident a se in vicem, quibus celebra-
tur 1.) gentis Germanicæ origo, in eius nomine, 2.)
significatione 3.) et persona; 4.) tantum tamen conuenit inter
eos eiusdem filius *Manus*, 5.) sane in nomine et significatione,
si non in persona. 6.)

§. II.

Quibus persuasum est, 1.) partem *Sueuorum* et *Isidi* 2.)
sacri-

- 1.) Tacito de Morib. German. Cap. II. locum III. occupauit p. 611. seqq.
n. 3. 4.) Vt videre est in Cluuerio German.
2.) De quo disident Cluuerius in Antiq. Lib. I. Cap. VIII. Falken-
steinus in Antiq. et Memorab. Nordgau. steinus Tom. I. Cap. III. §. III. p. 28. et Ver-
ter. Tom. I. Cap. III. §. III. p. 28. seqq. tero ad illa Taciti.
Conringius ab Ancherfenio de Valle 5.) Eiusdem Cornelii n. I. citati.
Herthæ Part. I. Cap. V. §. LI. p. 154. 6.) Ceterum iam obseruatum fuit Kirch-
in ius vocatus. sed et ipse Ancherfenius maiero, Dithmaro, Vettero ad Tac.
§. L. seqq. ab aliis disidet. Germ. Cap. II. n. 3. Cluuerio Lib. I.
3.) In quo defudarunt prae ceteris Cap. VIII. Falkensteinio §. III. p. 32.
Falkius in Cod. Tradit. Corbei. Part. XV. §. II. 1.) Vt Bocharto in Chanaan
§. 456. sub (I) p. 697. Pl. R. Schumacher Lib. I. Cap. XXXII.
de Orig. et Hist. Teuton. Sect. III. §. XXX. seqq. p. 47. seqq. et, qui omni-
bus palmam praeripuit, S. R. Harenber-
gius in Origin. Voc. *Θεός* et Deus, nec
non *Tuisconis* et *Teutschen*, quæ Mis-
cell. Lips. Nov. Vol. VIII. Part. III.

sacrificasse; 3.) istis quoque Aegyptiorum, 4.) quorum illa est, 5.) fuerit *Menas* 6.) vnus idemque cum *Mano*.

§. III.

Hunc autem indigenam crediderim minimeque aliarum gentium. Quid enim vel adhuc in vulgi ore frequentius, quam *man*, si significandus auctor alicuius rei? 1.) Quisnam vero ille nisi *homo aliquis* 2.) nulla sexus, aetatis, ordinis et dignitatis habita ratione? 3.)

§. IIII.

Indicauerit tamen potius quemdam *ab excellenti virtute et robore iam corporis quam animi*, quae maior esse solet in *virili* quam in *muliebri* sexu. 1.)

§. V.

Immo potissimum reliquos *viros* siue *animi magnitudine* siue *manus promptitudine antecellentem*, 1.) truncato vel potius contracto vocabulo *magen*, *mogen*, *moegen*, vnde *vermoegen*. 2.)

* 2

§. VI.

3.) Cuius sacri peregrini causam et originem non compererat Tacitus in German. Cap. VIII. n. 2.

4.) Quos coloniam misisse in priscam Germaniam, persuasum habet Schumacherus de Orig. et Hist. Teutonum Sect. VI. §. L. p. 69. et Sect. X. §. LXXVI. p. 103. seq. reuente Cellario de Init. Cult. German. §. XIII. seq. cui album adiecit calculum Ancherfenius Val. Herthae Part. I. Cap. V. §. LXX.

5.) Docente van Bashufen binis Disputationibus de Iside magna Dearum Matre anno c1010cccxviii. Seruēstae habitis.

6.) Praeunte Bocharto n. r. nominato.

§. III. 1.) Si audieris vel Pl. R. Aichingerum §. 224. et Popouium Part. I. p. 206. seq. starum linguae Germanicae Grammaticarum,

2.) Cuius rationes reddere adnifus est Wachterus in Gl. Germ. v. *Man* Tom. II. p. 1033. seq. cui praenere Cluuerius in German. Antiq. Lib. I. Cap. VIII. Hagelgansius de Prisc. Germ. Act. p. 18. et Leibnitius ad Tac. Germ. Cap. II. n. 6. in Script. Rer. Brunsvic. Tom. I. p. 8. sub (c).

3.) Quod paullo ante laudatus Aichingerus bene, vt multa alia huius generis, animaduertit.

§. III. 1.) Qualis *vir* Wachteri Gl. Germ. p. 1034. seq. immo iam Cluuerii Lib. I. Cap. VIII. et Althameri ad Taciti Germ. Cap. III. n. 3.

§. V. 1.) Cuius causa adeas eundem Wachterum p. 1035.

2.) Quod manifestum habetur eidem Wachtero p. 1034. et Popouio de Mari Part. II. p. 30.

S. VI.

Quae cum ita sint, quis mirabitur, maiores nostros *Manum* suum adeo in deliciis habuisse, 1.) ut eum iam audire paterentur hostibus suis infensissimis? 2.) Petatur enim *Germanorum* nomen, vndecumque libet; 3.) a me haud impetrabitur, quin ex *gera*, 4.) vnde Francogallis adhuc *guerre* superstes est, quod ex Teutonum *wer*, 5.) petam caput eorum adpellationis. 6.) Quo pacto non solum a *victis* 7.) sed et ab ipso *victore*, 8.) quicumque

1.) Cui iam Althamero ad Tacit. German. Cap. II. n. 6. observatum fuit aequae ac Willichio ad eundem.

2.) Cuius ratio constat eidem Althamero.

3.) Quae cuique libuerunt, in vna tabella exhibere Waldenfelsius in Sel. Antiq. Lib. VII. Cap. XIII. et Heisenius de Elog. Vet. German. atque inde Sodales Soc. Teuton. Lipsiens. in Anal. ad Critic. Hist. Lingu. Germ. Part. VIII. Obs. III. p. 636. item Peregrini Respondente Comite de Frank in Disf. de Orig. Germ. Part. I. Sect. II. §. 1. p. 24. seqq.

4.) Facem praeferebant Cluenerio in German. Antiq. Lib. I. Cap. VIII. et Lib. II. Cap. XX. Bocharto in Chanaan Lib. I. Cap. LXII. Spenero in Notit. German. Ant. Lib. III. Cap. III. sub (1) p. 130. Leibnitio ad Tacit. German. Cap. II. n. 6. in Script. Rer. Brunsvic. Tom. I. p. 9. sub (f), Hertio in Notit. Vet. Germ. Pop. Part. I. Cap. I. §. III. Lipsio ad Tac. Germ. Cap. II. n. 6. aliisque in istis Anal. Lips. n. 16. p. 638. iam nominatis, quibus suffragantur Mascoivus in Hist. German. Lib. I. §. VI. Observ. 2. p. 7. Comes de Bunau in Germ. Imperat. et Imp. Hist. Tom. I. Lib. I. p. 9. Burggravius ad Conring. de Habitu Corp. German. Cauf. Proleg. a. 5. p. 16. Peregrini l. c. p. 25. seqq.

immo et Wachterus in Gl. German. Ton. I. p. 566.

5.) Duce illo linguae nostrae Aristarcho in Gl. German. Tom. I. p. 566.

6.) Quam ut repudiam, nondum a me impetrare potuit Junkerus in Geogr. Med. Aevi Part. II. Cap. I. p. 92. seqq. qui *Germanorum* nomen a Thuringorum *Gera* auspice Bruknero frustra arcescit Spenero in Notit. German. Antiq. Lib. III. Cap. III. §. VIII. p. 132. seq. et post ea Dithmaro ad Tac. German. Cap. II. n. 6. atque Peregrini l. c. p. 30.

7.) Quod cum vulgato *victore* commutandum esse, edixere Perizonius teste atque suffragatore Dithmaro ad Tacit. German. Cap. II. n. 6. atque de German. et Gall. Orig. Scyth. Disf. Part. II. Exerc. V. §. VIII. p. 463. item Mascoivus in Hist. German. Lib. I. §. VI. n. 2. et Christianus in Orig. Langobard. p. 2.

8.) Quod non pro insulso habendum cum illo Christiano esse, adparebit, nisi mihi blandior, ex praefamine Catalogi Lect. Gymn. Cur. anni MDCCCXXXII. Illud et iam utcumque defendi posse, agnoscit Gronovius ad illa Taciti, multa tamen *vidrice*, vitreferatur ad *nationem*. Cum vero huius lectionis nulla in Cornelianis libris vestigia, quanto minus audiendus iudice Kirchmaiero ad eundem locum Cluenerius Lib. II. Cap. XX

cumque sit, siue Romanus 9.) siue Tungrus, 10.) sane ob metum 11.) Germani, id est, strenue militantes 12.) dici potuere a re ipsa 13.) quidem, sed tamen a se ipsis 14.) inuenio nomine.

§. VII.

Certum est, Manum fuisse propagatum in nationibus illius gentis? 1.) Cui ignoti MarcoMANNI, 2.) AleMANNI, 3.) CeneMANNI? 4.) In quot nominibus virorum eum propriorum 5.) tum adpellatiuorum 6.) aequae ac locorum 7.) ille non vigeat?

§. VIII.

Hinc visum fuit multis recentiorum, 1.) reformare 2.)
* 3
prisco-

villares illi a villis praefigens, quem laudat Peregrini de Orig. Germ. p. 26, seq.

9.) Vt mihi quidem visum fuit.

10.) Vt Conringio et Kirchmaiero.

11.) Quas Corneliana egregie tuetur Leibnitius in Script. Rer. Brunsvic. Tom. I. p. 9.

12.) Quod agnouit idem ille Kirchmaierus.

13.) Quod legat Lipsius et explicuit Kirchmaierus.

14.) Quod tenacissime seruarunt omnes Corneliani librarii,

§. VII. 1.) Indicibus Clauerio Lib. I. Cap. VIII. Comite de Bunau l. c. Lib. III. §. III. sub a) p. 628, et Schumachero in Origin. Teuton. Sect. V. §. XXXX. p. 58.

2.) De quibus in Hermunduris meis Cap. III. Sect. I. Int. II. §. VI.

3.) De his ibidem §. XXII.

4.) Quorum loco vel ipsos Germanos libri minus accurati Lintii, refragantibus et MSctis et editionibus melioribus, immo ipsarum natura, exhibent iuste notati a Schoepflino in Vind. Celtic. §. LI, quod Spenerus in Notit. Germ. Antiq. Lib. III. Cap. III. §. III. in 1) p. 128, non disimulauit.

5.) Qualia in aciem produxere Alt-

hamerus et Beutherus ad Tac. German. Cap. II. n. 3. item Clauerius Lib. II. Cap. XX. atque Falkius in Cod. Trad. Corbei. Part. XV. p. 456. in (1) p. 698. Falkensteinius in Antiq. et Memorab. Nordgau. Vet. Tom. I. Cap. III. §. III. p. 33.

6.) Quorum ingentem numerum dedit Frischius in Lex. Germanicolatino v. Mann Tom. I. p. 639.

7.) Quorum indicem composuit Schumacherus in Orig. Teuton. Sect. V. §. XXXI. p. 59.

§. VIII. 1.) In quibus Kranzius in Praefat. pr. Wandaliae suae, Ortelius in Thef. Geogr. v. Hermanduri, Micraelius in Antiq. Pomeran. Lib. I. §. VIII. p. 7. Rothius de Chaucis Cap. III. §. V. in Anal. Brem. et Verdenf. Coll. I. p. 98. Knauthius ad Schneideri Saxon. Vet. p. 23. Schannatius in Hist. Episc. Wormar. Part. I. Cap. I. p. 1. Melstantes in Renou. Antiq. Castell. Montan. German. N. XXII. p. 283. Wideburgius de Pagis Vet. Misa. §. I. sub b) p. 186. seqq. Schumacherus in Origin. Teuton. Sect. V. §. XXXX. p. 58. immo et e Grammaticorum filii Schottelius de Lingua Germanica Lib. V. Tr. V. p. 1255. et, nescio

priscorum 3.) *HERMVNDVROS* in *HERMANDVROS*, utpote ex illo 4.) *Mano* ortos, 5.) quasi eorum conditor fuerit, nescio quis, *HERMAN*.

§. VIII.

Is vero condiderit illam gentem; nondum tamen eorum *HERMANDVROS* adoptauerim atque *HERMVNDVROS*, qui per decem et septem et, quod excurrit, secula ciuitate Romana gauisus fuere, aqua et igne vel ut interdixerim.

§. X.

Cui non dictus *Arminius*? Vnde vero hoc nomen? Non aliunde nisi ex *Herman*. 1.) Iam nomen suum traxerint nostri *HERMVNDVRI* ab *HERMANNO*; et tamen illa scriptura se se tueatur. Nam I paullo plenius crassiusue enunciantibus sonabat ut V. 2.) Hinc *BrVtiii* et *Bruttii*, *BrVndVsum* vnde recentiorum *Brndls*, *CINpea* et *CApea*, *SicVli* ab *Sicllia*, *DecVmates* a *Declmis*, *BrVno* et *Brvno*. Hinc familia ex *famVI*, facile ex *facVI*, *simlilis* ex *simVI*. Et cui non vnum idemque *maxlmus* et *maxVmus*, *optVmus* et *optlmus*, *reclperare* et *recVperare*, *satvra* et *satVra* et sexcenta alia? 3.) Immo *BrVteri* Teutonum natio et iam *Brleteri*. 4.)

quis, in Anal. Critic. ad Hist. Ling. Germ. Soc. Germ. Lipsiens. Part. XIII. p. 61.

2.) Quod carpit Hofmannus in Lex. Vniuersal. Historico-geographico-chronologicopoeiticophilologico Tom. I. p. 760. v. *Hermundari*, ut iam animaduertit Mullerus de Hermannis sub a).

3.) Quos de Cincianis Hermundulis scribens §. XV. n. 7. adreflatus sum.

4.) Supra §. I. memorato.

5.) Ex sententia paullo ante laudati Schumacheri.

§. X. 1.) Quod iam Lutherus de aliquot Nominibus Propriis Germanorum ad priscam Etymologiam restitutus pronunciauit.

2.) Quod docui de meis Hermun-

duris Cap. II. Sect. II. Int. II. Part. III. §. VI.

3.) Qualia indicauere Lipsius Antiq. Lect. Lib. III. Cap. XVIII. Bergerus de Autograph. Vet. §. VII. et in Cl. Martini Thes. Dissert. Tom. I. Part. II. p. 96. seq. Wetstenius pro Gr. Lingu. Gen. Pronunciati. Or. III. p. 70. seqq. Loefcherus in Litterat. Celt. Thes. XXXV. p. 97. Wesfelingius ad Anton. Itiner. p. 56. Eccardus in Praef. ad Leibnitii Etymol. p. 15. et de Apolline Granno Mogouno §. X. in Kuchenbeker Anal. Hasliac. Coll. III. Obs. XI. p. 235. atque de Orig. German. Lib. I. §. XXXX. p. 354.

4.) Sulpitii Seueri apud Gregorium Turonensem Lib. II. Cap. VIII.

In istis occupatae Curiani primae classis superuenit Colu-
mellae genitale mundi tempus, quo

Mitior alterum Zephyri iam bruma teporem
Senserat, et primi laxabant germina flores.

Quis enim nostrum non

Votis ominibusque et precibus vocat

SERENISSIMUM PRINCIPEM AC DOMINUM, DOMINUM
CHRISTIANUM FRIDERICUM CAROLUM ALEXAN-
DRUM?

Lucem redde tuae, DVX BONE, patriae,

Instar veris enim vultus ubi TVVS

Adfulsit populo; gratior it dies,

Et soles melius nitent.

Longas o! vtinam, DVX BONE, ferias

Praestes

nobis transmontanis, quibus inde redit vis Deo, qui haec
otia fecit, grates agendi interprete IOANNE GEORGIO
PAPSTIO Ludouicopolitano.

Quis vero ALEXANDRO nostro prius *maluit suam magni-
tudinem rueri iustitia sine impotentia sine cupiditate*, qua
re Tacitus Chauco praedicauit populum inter Germa-
nos nobilissimum? Hoc OPTIMO PRINCIPI vindicabit
IOANNES ERNESTVS HOFMANN Curienfis.

Ea enim est generosa indoles a Deo geniti, qualem celebrant
prisci Germanorum carminibus suis *Tuissonem*, in quo versa-
bitur oratio IOANNIS GEORGII KAPPII Conradsrutenfis.

Illi quidem omnes prodibunt patrio cultu, prior vorsa, reliqui
prorsa; vtraque prodiit primum Latinorum deinde Teuto-
num nuperrime tamquam singulare obseruans, quod sum-
mum numen nobis prospexit ALEXANDRUM, qui in *tam
numerosa Celsissimorum Brandenburgorum gente per tot secula in-
auditus*, quo nomine PATRI patriae INDVLGENTISSIMO
nullum gratius, atque inde votorum suorum captans materiam

FRI-

No 462 BK

FRIDERICVS GOTTLOB HASSIVS. Is Weida Saxonum cum patre Georgio Michaelae V. Praenobilissimo et Iuris scientia Consultissimo ob belli nuperi iniurias in patriam profugo commigravit Curiam, et simul cum duobus fratribus natu minor in eius athenaeum recipiebatur puer octennis. Per duodecim annos integros in disciplina nostra permansit omnium ordinum magistris carus, quo se dignum reddebat praeceteris anno MDCCCLXVIII. in primum ordinem cooptatus. Ei non calcar addendus, quippe qui viam, quam primum erat monstrata, ipse alacriter imibat, nec contentus exsequi, quae erant proposita, sed multo plura sua sponte praebebat, vario linguarum et stili genere, nunc exarando nunc colloquendo, volubiliter, siue inter commilitones solum, siue simul in consessu patrum conscriptorum, semel in Martinalibus anni paullo ante expressi carmine vernaculo *religionem in se spectatam, quae cognitionem cultumque diuini numinis doceat*, iterum duobus annis post oratione Germanica ex SERENISSIMI PRINCIPIS cum maxime nos regentis sapientissime VXORIS DVL-CISSIMAE FRIDERICAE CAROLINAE natali, quo Ioannes, cui cognomen Baptista, in hanc lucem creditur editus nactus occasionem AVGVSTIS fausta quaeque precandi. Quis igitur dignior beneficio Amthoriano, quo fruatur eius Collatorum singulari in nos et eos, quorum nomine rogamus, fauore Lipsiae, vnde olim Erlangam transibit in adsequenda diuinarum rerum noticia praecipuam positurus operam? Praematurato exitu e vita vtriusque parentis, ipsam ad modum diligentis et incendio praedioli nupero exfutur hominum praesidiis fretus est diuinis, quae in dies magis magisque intelligit atque colit.

no

onum
Iuris
triam
s fra-
puer
a no-
uo fe
inum
be qui
nibat,
multo
enere,
inter
con-
presfi
nitio-
annis
CIPIS
DVL.
quo
editus
candi.
r eius
e ro-
bit in
iturus
ipsum
xfutus
magis

ULB Halle
007 432 95X

3

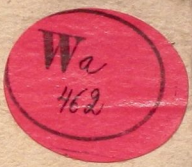
VD 18

Farbkarte #13

B.I.G.

AVSPICE
 NICE, SVMMO
 PRO
 RINCIPE, AC, DOMINO
 MINO
 O, FRIDERICO
 ALEXANDRO
 ENBVRGI, DVCE, PRV SSSIAE
 RELIQVA
 ENTISSIMO
 MAIAS, CI^oCCCLXXIII
 R, SACRVM, FACIENTIBVS
 IN
 TRIAE, OPTIMVM
 Y, MERETVR
 E, CORROGAT
 NIEL, LONGOLIVS
 SQVIRENS
 VNDVRI, IN, HERMANDVROS

REGNITIANAE
 NA, HETSCHELIANA

